

Lemniades Argonautas cum ipso duce hospititer invitatos, A in urbem inducunt. Fueruntque Minya in hospitio plures dies. Estque (quod satis constat) Hysipile gravida ab Iasone relicta, ex quo duos postea fit uno partu filios enixa. Eunium & Thoanem, qui postea ad Thebas cum Argivis militasse traduntur. Sabellus, Enead. 1. ex Orpheo & Apollonii Argonautar. Did. non meminit. Regina Sardinum, cum à Candaule marito nuda Gygi satelliti ostensa esset: proflitavit pudoris injuriam agrè ferens, Gygem ad obtruncandum Candaulem impulit, & cum eo nuptias contraxit. Sic in Candaule Heraclidarum regnum apud Lydos desit, in Gyge autem Mermiradum principatus cepit, quorum postremus fuit Cretus. Herod. 1.1.

COTYS in Thracia xxiv. annos regnavit, ac principio in voluptatibus, & deliciis vixit: sed rebus ejus secundis erefcentibus, crudelis, & iracundus evasit, ut suam uxorem, & qua liberos habebat, diffecarit mediam, à pudendis aufpicatus. Suid. ex Athenæo.

OLYMPIAS, ex Pythidarum sanguine, filia Neoptolemi Molloforum regis, Philippo Macedonum regi nupta, adulterii suspecta fuit, ita ut Philippus non solum palam diceret, ex se non genitum Alexandrum, verum Olympiadem ignominia notaret repudii, & Cleopatram Alexandri Epirotæ filiam in uxorem duceret. Quod Olympias agrè ferens, impulit Pausaniam juvenem, ex Orestis sanguine natum, in Philippi viri sui necem, conscio etiam Alexandro filio, Demum Cleopatram, post illam faxo filiam, ad laqueum compulit. Alexandro filio apud Babyloniam per venenum absumpto, Macedonia regnum sola obtinuit vidua, & regina. Verum cum passim in eruerent tam nobilium quam prebejorum Macedonum quasi bellua debaccharetur, à Cassandro occisa fuit. Guido Bistur.

CLEONYMUS Lacedæmonius, regii generis adolescens, uxorem duxit Chilonidem, genere sibi cognatam. Quam eum impotenter amaret, ab ea despectus est: tota enim tenebatur amore Acrotati filii regis. Quam rem gravatè ferens Cleonymus, & qualis Lacedæmoniorum mores non probaret, ad Pyrrhū abiit in Epirum: illique persuasit, ut bello Peloponnesios persequeretur. Parthenus cap. 23. in C Eroticiis.

LEONIDAS rex Spartanus uxori ob concubinam invisus, regno deicitur à Lyandro Ephoro: quandoquidem lege antiqua vetatum, Heraclidam liberos ex muliere alienigena tollere. Plut. in Agide.

HERODES Judæorum rex Mariam uxorem clarissimam falsis veneficii, & adulterii criminibus traditam interfecit. Joseph. 1. 15. s. 11. Antiqu.

C. CÆSAR Caligula quoties uxoris, vel amicæ collum excelsaretur, addebat: Tam bona cervix, simul ac iussero, demetur. Quin & subinde jactabat, exquiriturum femel fiduculis de Cafonia sua, cur tantopere diligenter. Suetonius.

NERO Cæsar uxorem dilectissimam Poppeam, quam Octavia superduxerat, gravidam, istu calcis solo afflictam peremit, quod ex nocturna surigatione tardius domum cum venisset, ab ea jurgio acceptus esset. Suetonius.

HERODES Iosphia, Regillam uxorem ob peccatum haud ita momenti magni, iusserat à liberto Alcimedonte cædi. Fortè tum gestabat utero, agebaturque à conceptu mensis jam octavus. Igitur hominis imprudentia, ingestis in ventrem plagis immaturo partu nature concessit. Eo nomine postulatus D fuit Herodes cædis apud Romanum senatum ab uxoris fratre Bradea, Cælius 1. 1. c. 27. M.L.

JUSTINA nobilissima Romana Virgo. Pete ex loco de Zelotypia.

PRISCUM filium Constantinus Magnus, indigna causa occidit, jam Cæsaris dignitate præditum, ob suspicionem consuetudinis cum Faustilla novetæ. Quem tantum casum matrem Helenam agrè ferentem, ut consolaretur scilicet Constantinus, malum malo majore est medicatus. Balneo enim supra modum calefacto, Faustiam in eo suffocavit. Suidas. Alii Faustiam de tentato stupro privignum falsè accusasse, detecto inde mendacio à marito supplicio balnei affectam tradunt.

ALBOINUS Longobardorum rex primus in Italia Veronam sedem regni constituens, solenni convivio Rosimundam uxorem ex patera bibere compulit, quæ de patris Cunimundi Gepidarum regis (quem in prælio interfecerat) cranio facta fuit. Infedit hinc injuria mulierique ulcisci statuit. Helmechildis, sive Helmigis, sive Helmingis erat Longobardus for-

ma præstans, nobilis, & in armis ferax, qui ancillam adamabat Rosimunda servientem: cum quo regina pro ancilla concubuit: deinde hortata est, ut regem occideret: quod nisi facere, pereundum ei esse. Victus hinc Helmechildis, in cubiculum regium ductus, Alboينو obruncavit. Voluit regina mœchum regem constituere, sed noluerit Longobardi. Itaque publica fide à Longino Ravennate Exarcho impetrata, cum adultero, & Alfuinda filia ex Alboino suscepta, atque omni pecunia Ravennam pervenit, Longinus Exarchus mulierem tentavit, ut Helmechildi sublato, sibi nuberet. Mulier Helmechildi balneo exeunti potionem obtulit. Cujus cum ille medietatem hausisset, reliquum uxori tradidit: recusantemque gladio compulit bibere. Itaque ambo eodem die perierunt. Longinus pecuniam, & Alfuindam Tiberio imperatori misit. Blondus 1. 8. inclinant. imperii.

THEODERBERTUS regis Francorum forem Clothildem, Amalaricustex Gothorum in matrimonio habens, gravibus adeo contumeliis afflictarat, ut aliquando ad Ecclesiam procedentem, quia Catholica addita fidei erat, foribus aspergentem curarit, atque ad extremum sævè adeo pulsaverat, ut vestem hautio sanguine macularet. Quibus de rebus Theoderbertus à fore comonitus, cum exercitu in Hispaniam transit: atque urbe obseffa, Amalaricum fugientem, atque in Ecclesiam se salutis causa recipientem adeptus, vita exiit: ac thesaurum, & Clothildem secum adduxit, qui in itinere perit. Inde in Galliam reversus, regionem trans Rhodanum, quam Amalaricus ab Athalarico receperat, sibi adjunxit, Gothis victis in Hispaniam ad Theudam, qui tyrannidem exercebat, trepidò agmine transeuntibus. Sig. libro 17. Imp. occid.

HUNERICUS Genserici Vandolorum regis in Africa filius, Theoderici Vestgothorum regis filiam, uxorem suam ob levem suspicionem parati veneni, naribus atque auribus detrunctam, patri suo in Gallias remisit. Vindicam Theoderici veritus, Attilam Hunorum regem, qui orbis imperio inhæbat, totam viam potitus Septentrione, contra Theodericum excitavit. Cassimianus.

CUM LUDOVICUS Bavarum Imp. cum civitatibus ad Rhe-num sitis inito foedere contra eos, qui distractione principum Germaniam vastabant, in armis esset: Maria Brabantina eius conjux, Duerdæ habitans, binas literas, uno quidem anulo, diversâ tamen cera, atra, rubra, obignatas, illis marito, alteras Henrico Ruchoni decurioni equitri misit. At verò hi qui epistolas detulit errore seductus, rubra cera complicatas Ludovico tradit. Qui lectis literis, amatoriam agi suspicatus, confestim paucis comitatus, dissimulata re, relicto apud Rhe-num exercitu, quam maximis potest itineribus, ad uxorem diu, nocturne contendit, & indigna veluti adulteri condemnata securi percussit. Postea celsa concisus, Helicam virginem Perennebergensem cultello confodit, & aliam feminam nobilem, quam Gynæcco præfecerat, de turri præcipitavit. Anno 1259. Avenimus libro 7. Annalium Bojorum. Ob id mirandam habuit, & horrendam nocturnam visionem, qua una nocte totus factus est canis. Ergo penitentia ductus monasterium in Bavaria supra Amram, quod principis campus, patria lingua Furstensfeld dicitur, extruxit & donavit, ac cenibus locupletavit. Cassimianus in Cæsariis.

ELEANORA Henrici II. Anglorum regis uxori, à Ludovico Francorum regem propter impudentiam repudiata, offensa Henrici amoribus, quod pellices sequeretur, Ricardum & Godofredum filios contra patrem impia arma lumere, & Henrico H fratri adherere fecit, ob quod facinus à marito in carcerem conjecta est. Polyd. 1. 13.

JARMEVICUS Danorum, & Sueonum rex, Suarildam uxorem, Bicconis astu stupri cum privigno Brodero commissi crimine falsè accusatam, boum unguis concilandam objecit: & quod crudelitate auget, cum innocentes equitibus commota animalia, parere viderentur, pronam humo affligi iussit, uti ne voce sua pecora flectere possent. Filium inde confecta adulteris pœna suspensio necari voluit, ea tandem indulgentia, ut juvenes duo pendentes pedes utinque suos suffutarent humeris, si forte regem desererentque sua invaderent, quem in delictis Broderus habuerat, ejulantem conficiat, falconem itidem, qui in aucupio utebatur, præ indignatione plumas sibi insculpi rostro evellentem: ne bestius minus humanus esse videretur, filium vivere iussit.

justit, eundemque in regno sucefforem, licet in gloriam, habuit. Crantzus lib. 2. Danie, cap. 16. 17.

MALDUNUS Scotorum rex, nocte uxoris opera ob pellicæ suspitionem strangulatus est. At fixam præhenfa cum criminis conficiis, edito loco flammis est absumpta. Hel. Boeth. lib. 9.

FERGUSTUS III. Scotorum rex, domi pellicum gregem alebat, isdemque Regiam uxorem familiariter cogebat. Illa libidinis impatientia, & ira stimulata, regem noctu strangulavit. Delatum est regis corpus postridie funebri apparatu in curiam: ut facta Inquisitione (licet perpauci Fergusti interitum agrè ferrent) quis tantum ausus fuisset atterere scelus, dignoscerent. Multi capti ex regis familiaribus, questionibusque adhibiti. Regina non tam admiffum crimem, quam tot innocentes torqueri dolens, celeri gradu ad locum venit, in edito quo constituta, ad populum ita infit: Nescio, popule meus, nescio quis Deus me exagit, ut quæ & post concubitam variis me affligit cogitationibus, ut hodie & post concubitum, quod hunc præcesit diem, nulla profus mihi aut mente, aut corpore quis datur. Ubi verò innocentes adeo inhumanè torqueri acceperim, nisi modestiæ, quæ exigua factor in me est, reliqua paulum obtemperasset ira, ultimum omnium malorum mihi ipsa concessiviffem. Regis cædes meum est facinus. Cogit me conscientia, vel propriam desertentem salutem, ne innoxii injuria pereant, scelus literæ meum. Igitur certo cognoscite illorum neminem, quos questionibus adhibuiffis, culpæ esse affinem. Ego illa sum, quæ Fergustum, cupis de cæde alterationem inter vos ortam video, nocte proxima his sceleris manibus strangulavi, quibus quoslibet in femina stimulis incensa, libidinis impatientia, & ira. Connuhi debito frustraverat me Fergustum, pellicibus immoderatè usus. Unde cum viri reconciliandi frequentibus suasionibus omnis spes fuisset sublata, ingens exandefcentia oborta me ad tantum nefas impulit. Malui ergo adulterum tollere, totam viam defiffi, regione fraudata honore, perpetuè pellicum injurie proficiui. Cunctos itaque regis cædis in simulos absolvi. Ut verò me unam fontem legum decreto pœna afficiatis, opus non erit. Ipsa de me, quæ tam infandum scelus ausa sum, coram vobis nec sumam supplicium. Hæc facta, cultum, quem sub veste abditum habebat, C in cor defiffi, prolapsaque illico in vultu moribunda cecidit. H. Boeth. lib. 9.

TORDÆ Transylvana mulier maritum ob adulterium publicè magistratus permisit securi percussit. Afcianus Centorius lib. 4. bellorum Transylvanie.

FRANCISCA Benivola cum duos adhibuiffet, qui Galeotum Mansfredum virum suum principem Faventium necarent, intuita cum magnis viribus sese defendere, stricto pugio-ne, quo ipsa erat accinda, manu sua eum interemit. Nam in urbe Faventia affirmabat, Galeotum cum Faventina civitate prius matrimonium contraxisse: sed re occulta, honestiores postea nuptias cum ipsa fecerunt. Fulgos. lib. 6. cap. 1.

MARCUS Vicecomes adamatam nobilem feminam, è matrimonio Othorini Vicecomitis imprudenter abreptam, subita conceitatus iracundia, apud Rofatum in profunda arcis fossa demersit, quod illa levitate muliebri mentia partum, sibi alieni ventris puerum suppositum. Sed eam ab eò flagitio ita oderrat, ut necatam, impotenti amore percitus, sera deinde præcipit vindictæ penitentia, deploraret, indeque novus percudit mentis furor adderetur. Jovius in vita Adii.

In Ela (quæ in Terra noce comitatu, non longè à Nicæa est, in Nardonensi provincia.) Mulier quædam noctu dormienti viro genitales partes abscondit: quæ is conjugalem fidem violasset. Fulg. lib. 6. cap. 1.

Vide in Loco de Anglis. Tit. Crudelitas Anglorum adversus Reges.

Domini crucesles erga Servos.

Pervagata est inter Philiasios fama, Herculem è Lybia redeuntem, abreptis Hesperidum malis, Philium venisse, sui cupidam negotii causa. Ad eum ibi comorantem Oeneum ex Atolia, qui locer ejus esset, accessisse. Ibi cum vel Oeneus Herculem ad cenam vocasset, vel ipse apud eum accumberet: dicitur Hercules digito uno Cyathi pueri, qui erat Oeneo è calice, erus infundendo ministerio offensus, quod ab eo conspersus esset, dum manibus aquam affundit, L. B. Theat. vit. Human. Tom. 11.

tam graviter caput percussisse, ut ex eo vulnere puer diem suum obierit. In ejus facti memoriam, Philiasii apud Apollinis cellam ædificaverunt, in qua è marmore signa sunt, Cyathus Herculis poculum portigans. Pausanias in Corinthiacis. Ei Lucum dicavit Hercules in colle Pincernæ dicto. Athenæus libro 9. cap. ult. scribit, puerum hunc ab Hellanico Archiam vocatum. At in secundo Phoronidis Cheriæ appellat. Herodotus autem in decima sexta oratione contra Hæculem, Enoium.

Lemniæ mulieres, Thracenses servas, quas mariti è bello captivas abduxerant, ob zelotypiam cum suis maritis trucidarunt. At veritæ, ne cum filii adolescerent, patrum injurias ulciferentur, illos etiam ad unum obruncarunt, atque universum virile genus de medio sustulerunt. Natalis Comes Mythologiae lib. 4. cap. 13.

CAMBYSES Persarum rex, satellites suos morte affecit, quod iusti, Cretum non interfecissent, à quo propter crudelitatem reprehensus fuerat. Herod. 1. 3.

Lacedæmoniorum Cypria (si modo & ea ex institutis est Lycurgi) ut scripsit Aristoteles, erat hujuscemodi. Potestates solertissimos ex juvenute certis temporum intervallis per agros nulla certa de causa mittebant, cum pugionibus, & necessariis cibariis, nulla re præterea alia. Hi interdum per latebras dispersi recondebant se, & quieti dabant: noctu insidentes itinera, illos, si qui in ipsos incidissent, perimebant. Nonnunquam interdum in agros profecti occidebant robustissimos, & valentissimos inter eos, ut etiam tradit in historia belli Peloponnesiaci Thucydides libro quarto, quos virtute præcellentissimos delegerant Lacedæmonii, solitos quasi libertatem adeptos conari, & circumire templa Deorum, paulo post nullquam apparuisse omnes amplius bis mille: neque in presentia vel post, quid factum is esset, dicere quemquam habuisse. Aristoteles in primis auctor est, Ephoros inito magistratu primum Ilios bellum denunciare, ne piaculum sit eos peremisse. Et verò cætera quoque agebant cum his asperè, & sævè: atque multum meri coactos haurire introducebant in convivia, ostendentes juvenibus, quam effe foda res ebrietas. Cantilenas etiam compellebant eos canere, & choreas saltare enerves, ridiculasque, ab sine: eautem ingenis. Unde referunt postea in expeditione in Laconiam Thebanorum, Ilios, qui capti fuerant, pallere justos Terpendris Alcmanis, & Spondontis Laconis carmina, excusasse, prohibere id dominos. Quare qui ajunt liberum Lacedæmone maximè liberum esse, & servum maximè servum, non malè consideraverunt discrimen. Cæterum eas atrocitates secutus temporibus apud Lacedæmonios existisse putat Plutarchus, secundum magnum illum terræ motum, quo conspirasse cum Messeniis produnt Ilios, atque ingenti clade oram illam afflixisset, periculumque creasse urbi maximum. Plut. in Licurgo, & Diodorus lib. 2.

ILOTAS servos cum Messeniis rebellantes Spartani decimo tandem anno domuerunt, & infana ulciscendi libidine accensis, statuerant Ilotarum optimos quoque, fortissimosque delere. Idcirco in Thraciam duce Brasida ex eis mille misere, quos-cunque audacia, viribusque elatissimos videbant: perofque eorum rati inter varia certamina, pugnamque casuros. Aliud quoque foedum commisere, quo Ilios se omnino depressuros arbitrabantur. Jusserunt per præconem, ut ex Iliis quicumque unquam beneficio Spartam affecissent, nomen quisque suum scribendum proferret, polliciti se eorum libertati consulturos. Quorum cum ad duo millia nomina protulissent, H mandant fortissimis quibusque, ut eos intra larex quemque suos occupandum necarent. Supra modum namque verebantur, ne quando fortè per occasionem rebus norandis, uti erant semper intenti, juncta cum hoste manu, rem Spartanam in periculum, & discrimen adducerent. Diodorus lib. 12.

CORYS Thracum rex, omnibus voluptatibus deditus, eò tandem proventus est insanie, ut tanquam sibi Pallas nuptura esset magnificas nuptias instrueret, & deam ebrius expectaret. Quendam ex satellitibus missum, qui videret, an dea venisset in thalamum, cum is nullam esse in thalamo retulisset, sagitta interfecit, aliumque rursus eodem modo, donec tertius dixit deam, ipsum jam dudum in thalamo expectasse. Athenæus lib. 12. cap. 14.

Quendam acrius castigantem servum, quamobrem ita fervet, roganti Socrati. Quoniam, inquit, cum sit obsoniorum voracissimus, tamen ignavissimus est: cumque sit avidissimus, tamen desidiosissimus est. Tum Socrates: Nunquamne, Pp 2 inquit,

inquit, confiderasti, uter vestrum pluribus egeat verberibus, A tunc, an famulus? *Eras. lib. 13. Apop.*

Anno post Romam conditam CCCLXXIV. Atronus quidam Maximus, servum suum verberatum, patibuloque constrictum, ante spectaculi commissionem per circum egit. Ob hanc causam indignatus Jupiter, Anno cuidam per quietem imperavit, ut Senatui nunciaret, non sibi placuisse plenam crudelitatis admissum. Quo distimulante, filium ipsius mors repentina consumpsit: ac post secundam denunciatorem ob eandem negligentiam, ipse quoque in subitam corporis debilitatem solutus est. Sic demum ex consilio amicorum leticia delatus Senatui retulit: & vix consummato sermone, sine mora recuperata bona valitudine, curia pedibus egressus est. Ex Senatus itaque consulto, & Mavia lege, ad propiciandum Jovem additus est illis Circensibus dies, isque Instaurantius dictus est: non a patibulo (ut quidam putant Græco nomine *επι το πατιβου*) sed a reintegracione, ut Varroni placet, qui instaurare ait esse instar novare. *Macrobiius lib. 1. Saturnalium, cap. 11.*

VEDIUS Pollio Augusti Cafaris amicus, in piscinis murænas caribus humanis pascebat, atque servos delinquentes obiciebat. Cum Augustum convivio excepisset, pincernam, qui forte scyphum crystallinum fragerat, murænis obicere iussit. Is cum ad pedes Augusti procidisset, veniam impetravit. Augustus vasa crystallina omnia confrégit, ut occasiorem irascendi Pollioni adimeret. *Dion. in Aug. & Plin. l. 9. cap. 23.*

LIBERTUS CESAR cum Capeis esset, piscatori, qui sibi fectum agenti grandem nullum inopinanter obtulerat; perficari eodem pisce faciem iussit: territus, quod is a tergo insula per alpera, & devia circumfisset ad se. Gratulanti autem inter pœnam, quod non & locustam, quam prægrandem ceperat, obtulisset, locustula quoque lacerata imperavit. In quodam itinere lætica, qua vebatur, vepribus impedita, exploratorem viæ, primarum cohortium Centurionem stratum humi penè ad necem verberavit. *Suetonius.*

COMITIUS ENOBARBUS, pater Neronis, comes ad orientem C. Cafaris juvenis, librum suum occidit, quod potare, quantum jubebatur, recusasset. *Suet.*

Navigante Galeno Roma in patriam comitem itineris habuit Gortinensem quandam è Creta, virum cætera bonum, sed in servos plurimum iracundum. Corintho appropinquabant, & servi necio quid interrogati, cum parum apposita respondissent, Gortinenis ille gladio vagina tecto capite famulorum graviter vulneravit. Postera die suum peccatum agnoscentes, denudatum se porrecto loro, quod ita meritis esset à Galeno se verberari voluit, multique adeo penè minis oblectatus est. Tum Galenus: Parebo, inquit, si & tu vicissim exiguum quid mihi præsteris. Quod ubi recepit se facturum ille, tum Galenus, iracundiæ morum, ratione, non verberibus & inhihendum & coerendum, philosophica disputatione ostendit, sed quod neque uno die, neque uno anno præstari possit, sed longa assuetudine. Gortinenis ergo lorum abiecit, præstantiorem superandæ, & sedandæ iræ methodum edocuit. *Galenus de cognoscendis, & curandis animi morbis, cap. 4.*

BALZANIUS gentilis, civis Tabritanus, dives, irascebatur Fantino Syracusano, servo Christiano, cum videret equos, quos illi pascentes commiserat, strigiosiores. Ideoque cum eum persequeretur, Fantinus præmissa oratione Motabrum D flumen, quo intercludebatur, virga percutiens divisit, & persequens iram evasit. *Marul. l. 2. cap. 2.*

OTHO Antonius, Montis Ferrati comes, atque Urbiniatum princeps, puerum, quem in cubiculi ministerio habebat, resinato linteo, atque sulphure perfuso involutum, vivum in candela morem combussit: quod hora, quam ei præfixerat, se non excitasset. *Fulg. l. 9. cap. 2.*

Frates sævi, crudeles.

Exempla pete ex Tit. Inimicitia, aut Odii erga fratres.

ABSALON Davidis regis F. Amnon fratrem, qui Thamar fororem suam uterinam per vim contulpraverat, tanto profocutus est odio, ut integro biennio cum eo nunquam loqui voluerit. Tandem reconciliacione simulata eum cum regis pueris ad convivium invitavit, vinoque madidum, per hamulos suos interfecit vivitum. 2. Reg. 13.

SALOMON rex Judæorum, contra Berabeæ matris suæ precibus, Adoniam fratrem occidit iussit, quod in se infidias machinatus esset. *Iosephus lib. 8. Antiquitatum, cap. 1. & 3. Regum 2.*

ATREUS Pelopis filius, uxorem habuit Meropen, quam cum stuprasset Thyestes frater, susceptor ex ea liberis Atreus decoxit: et ad convivium vocato per speciem benevolentia patri appositus comedendos. Quod facinus adeo sol exhorruit, ut refugus matutinum reperiverit cubile.

DANUS, Beli cognomento Prisci filius (ejus, qui post Apidis mortem Isim uxorem duxit) propter similitudinem quandam, quam cum Egeysto fratre habebat, in Græciam profugit, & pulso Stenela Argos occupavit. Jam cum Egeystus filios quinquaginta haberet, cuperetque fratri reconciliari: quinquaginta Danaï filias, a patre Danaidas, ab avo Belidas dictas in matrimonium suis filiis poposcit. Danaus nuptias magnificè parare instituit: veruntamen vel qua non crederet pollicitationibus, vel quia memor adhuc esset acceptæ injuriæ, vel quia ab uno illorum mortem sibi imminere ab oraculo didicerat, clam filias singulis dedit pugiones, quibus suos sponso dormientes jugularent, & omnes quidem patris mandato paruerunt, præter Hypermetram natam maximam, quæ Lynceo marito pepercit. Reliquæ sponsum capita in Lerna ante urbem humarunt, ut scripsit *Herod. in Argonauticis*, addeus quod Danaï filia à Mercurio, & Pallade Jovis iussu expiata, & in Gymnica certamina producta, una Hypermetra excepta, victoribus datae sunt. Fuerunt tamen qui inquam, has nuptias tanto sanguine perfusas, & antequam Danaus Argos venisset, contigisset, quo tempore Danaus cum fratre Egeysto de regno contenderet. Hypermetra igitur beneficio Lynceus unus superstitis è tot fratribus, Lyrcæam confugit, non procul ab Argis, ut scripsit *Corinth. Paus.* Eo in loco face subalta Lynceus signum dedit evasisse periculum, sicuti convenerat cum Hypermetra. Hypermetra vicissim facem è Larissa sustulit. Quare manifestè postea consuetudo, ut Argivi ad ejus rei memoriam festum diem quotannis celebrarent, quam Facem vocarunt. Scriptis *Apollod. l. 2. Bibliothecæ, Hypermetram fuisse postea datam uxorem Lynceo.* Danaï filie ob id scelus aeterno supplicio fuerunt addictæ apud inferos, ut aquam valè perforatio haurire cogenterent. *N. Comes Mythol. l. 9. cap. 17.*

AMESTRIS Xerxis uxor, zelotyopia adversus uxorem Mafistis Xerxis fratris uxorem mota, petit, ut ea rex se donaret. Xerxes Mafistam fratrem blandis verbis persuadere conabatur, ut uxorem missam faceret, daturum se illi filiam suam in matrimonium. Recusanti Mafisti gravia minatus est. Interea Amestris accitis carnificibus uxorem Mafistæ examificavit, mammillas præcidit, etque caribus abiicit, præcidit nares, aures, labra, linguam, atque ita examificatam remittit domum. Mafistes inito cum liberis consilio, abiit Bactra, provinciam Bactrianam cum Saïs ad defectionem inducitur. Sed Xerxes, & missis copiis, & ipsum, liberos & copias in itinere trucidavit. *Herod. l. 9.*

Horatius Romanus. *Vide Tit. de Perfidia. §. Perfidia erga sanguine iunctos.*

ARTILA Hunnorum rex, Belam fratrem Hungaræ regnum affectantem interfecit. *Nic. Olaus cap. 12. in Artila.*

GONDEGARDUS Burgundix rex, Athanatici stirpe ortus, quatuor liberos suscepit, Gondobaldum, Godisillum, Chilpericum & Gondemarus: Gondobaldum cum barbarè fervire, H fratrem Childericum cum conjugè occidit, ac de tribus filiabus duas in exilium misit, natu minoræ, Clotildam nomine, apud se retinuit: quæ propter eximiam formam, in matrimonio cum Clodoveo petita, occultè ei nupsit, atque de patrii manibus vi extorta est. In quem adeo Clodoveum virum ipsa inflammavit, ut Gondobaldus, cum minus viribus valeret, pacem ingenti pretio ab Clodoveo emere coactus sit. Clodoveo, atque Gondobaldo vita functis, in Gallia Clodoveo Theodericus, Clodomirus, Childebertus, Lothariusque filii successerunt: in Burgundia autem, Gondobaldo filius Sigismundus. Cum vero in Clotide neque ætas, neque communis sanguinis respectus ulionis, desiderium extinxisset, liberos in Sigismundum armavit. Is prælio victus, atque in vinculis à Clodomiro Aurelios deductus est: ab eo Clotildis mater obtinuit, ut Sigismundum cum uxore ac liberis (quemadmodum olim Gondobaldus Sigismundi pater Clotildis parentes in anne submererat) in puteum præcipites mitteret. *Fulg. l. 9. cap. 10. & Emii. l. 1.*

CANTIS

CANTIS GRANDIS, Veronensium princeps, fratrem Erigam num (qui, dum abesset, Veronam invaserat) domum revertens, obsecit, obsecitum vicit, victum dedit morti. *Fulg. lib. 9. c. 10.*

PERINUS Fregotus, Genuenium princeps, Nicolaum fratrem, doctrina, moribusque insignem, ob suspitionem affecti principatus, interfecit. *Idem.*

SELYMUS Turcarum rex, Bajazetis II. minimi filius, veneno sublato patre, imperio potitus, in fratrem majorem natum Acomatham arma movit, illumque è Cappadocia expulit. Inde Acomatham profectus, nepotes omnes ex Alenschiacho, atque ex aliis suis fratribus antea defunctis, interfecti crudeliter iussit. Coreuthen insuper fratrem arcus nervo suffocavit. Acomatham etiam, qui ejus infidias fugerat, & exercitu collecto cum eo conflixerat, captum eodem modo crudelissimè strangulavit. *Seymus in vita Selymi.*

Cum nuper Sixtus V. Pont. ut Italiam à Banditis repurgaret, & indemnitatem, & premium constitisset, si quis collegè Banditi caput Romam detulisset: duo fratres è numero istorum exulum erant. Quorum alter alteri, dum in itinere stitis restitue quædam causa haustum vini sumunt, jugulum præcidit, & caput Romam detulit: meritaque tam barbari facinoris pœnas dedit, recepto prius honorario constituto.

Frater germanus Jo. Basilidis Magni Ducis, delatus fuerat à quodam consiliario, cui nomen erat Trzecki Wisio nati. Princeps nullam fecit potestatem fratri falsum crimen diluendi. In mediis tormentis exegit ab eo omnes illius thesauros, semivivum secum percussit. Uxorem ejus, quæ procreabat in terram, facie demissa, imploras misericordiam, omnibus vestimentis exutam profudit. Deinde quidam miles jubente principe eam fumi alligavit, & consensu equo, velocissimo cursu pertraxit illum in flumen, & submergit. *Alex. Guagninus in Moscovia.*

Anno MDLXX. duo fratres Mofcovitz nobiles familia Obolinski erant. Horum unus Mikietia nomine cognomen Povurozevski fumpit, ac si diceret funigeri, aut fusciferi. Alter fratrem gentile nomen retinens, cum nomine Obolinski appellavit. Ergo velut atroci injuria affectus Jo. Basilidem magnum duccem adit: Vocor, inquit, Povurozevski: & me contemptum appellavit Obolinski. Dux vocat consiliarios, quasi de re maximi ponderis consultaturus. In quorum conspectu Mikietia fratrem nil tale mentem corripit, & immam urso obicit: & ut rabiem bellæ sanguine accenderet, pedem fratris ense fodit. Vix tandem misere laceratus urso eripi potuit. *Idem.*

MAHOMETES Turcarum Imper. mortuo patre Amurate III. majorem suorum morem secutus, novemdecim fratres interfecit iussit, ut solus regnaret, & octo, vel decem patris uxores in mare submersas simili crudelitate sustulit. A. Ch. 1595. H. Henig. in Genea.

Pete nonnulla ex Loco Anglorum Tir. Crudelitas erga Reges.

Patruu crudelitas erga Nepotes.

TIBERIUS Imper. Neronem, & Drusum Germanici filios, nepotes suos, varia fraude inductos, ut & concitarentur ad convitia, & concitati perirentur, accusavit per literas, vel ut Imperii amulos, amarissimè congestis etiam probris: & judicatos hostes fame necavit, Neronem in insula Pontia, Drusum in ima parte Palatii. Putant Neronem ad voluntariam mortem coactum, cum ei carnifex, quasi ex Senatus auctoritate missus, laqueos, & uncas ostentaret: Druso autem adeo alimenta subducta, ut tormentum è culeitra tentaverit mandare: amborum si reliquis dispersis, ut vix quandoque colligi possent. *Suetonius in Tiberio.*

Cum DAVIO Joannis II. Scotorum regis F. à patre Roberto fratri commendatus esset, ut eum in disciplina contineret, moreque corruptissimos corrigeret, Robertus, qui jam dudum eum è medio sublato voluit, hominem in archissimum carcerem conjecit, omni cibo privavit: dualque ancillas, quæ illius misere aliquandiu eum & farina, & lacte clam sustentaverant, morte affectis: & tandem eum post obsecrissimos cibos sumptos, digitoque manu absumptos, miseritiam fame vitam finire coegit. *H. Boerbius.*

Avunculi crudelitas erga Nepotes.

ERZEMBALDUS Burbaricenis, cum fororis suæ filium vim quendam domesticarum mulierum inferre voluisset, ex strepitu in cubiculo decumbens exaudivisset: distimulata ita juvenem ad se vocatum assidere sibi coegit, & altero brachio eum complexus, altero gladio, quem habebat, eum jugulavit. *Fulg. l. 6. c. 1.*

L. B. Theatr. vitæ Hum. Tom. II.

Nepotes sævi erga avos.

ROMULUS, & REMUS Amulium avum, quod sese regno E privare vellet, interfecerunt. *Polyenus l. 8.*

CRUTHENTHUS, Cruthnethi præfecti Augusti nepos ex Fernella filia, instinctu matris avum interfecit, quod apud eum de injuria à duobus comitibus, quos occiderat, sibi illata conquectus, seve ut auctor seditionis reprehensus, & cum responlatè, à ministris pullatus esset. *H. Boerbi. l. 11.*

Nepotes erga Patruos.

JOANNES, Rudolphi Sueviæ ducis F. ex filia Othocari Boemorum regis Agnetæ, patre mortuo, patruum suum Albertum I. Cafarem assidue affectabatur, deprecans, ut velin quamcumque patrimonii sui sortem admitteretur, ne tam miserè egeret. At postremò etiam ludibrio habitus suis manibus patruum transfodit. Mox ejus facti pœnitens, & non mundo solum, verum etiam libertate abdicavit, vivens in eremo ad patris eremitæ præscriptum. *Dubr. l. 19.*

Generi erga Soceros crudelitas.

Jo. BASILIDES Mofcovum tyrannus, uti erga omnes, ita quoque erga socerum suum Michaelum Tamrucovicium, alternis nunc amore, & liberalitate, nunc odio illum prosequi solebat. Urlos feros januæ ejus adhibebat, qui ingredientiæ & excentes lacerarent, per duas interdum, & plures hebdomadas, sæpe in forum productum, eò loci ubi debitoris morte gentis virgines caduntur, flagellis ad thesaurum prodendum adegit. Si nihil lateretur, ex sisco ei munus amplius numerabat. Cum socero paritè, quæstio familiæ instituitur, majori adhuc crudelitate. Cum auriga ejus aurigam Ducis per jurgium occidisset, Dux tres è præcipuis foeceri servis in domus ejus vestibulo suspensio necandos curavit. *Alexander Guagninus in Moscovia.*

Necros crudelitas erga Socrum.

Primam Pinarii uxorem, Thalaam nomine, jurgia habuisse cum socro Geganiam tradunt, Tarquinio regnante Superbo. *Plut. in Numa, & Lycurgo.*

QUO CONSILIO, QUÀ occasione crudelitatem exercent. Sic ministrat crudelitas.

TERRORI ALIORUM.

Ex Tit. Crudelitas erga Hostes exempla quædam buc pertinebunt.

TIMOR HOSTIUM.

HERODEE rege latrones in speluncis oppugnante, Senex quidam deprehensus intus cum uxore, ac vii filijs rogatus ab eis, ut se fugere hostem permitteret, stans ante ostium, primum quemque exeuntem jugulabat, donec ad unum omnes confecit, & uxorem ultimam. Deinde præcipitatis cadaveribus, postremò seipsum superjecit: mortem servituti præferens. Primò tamen in obscuritate Herodis multa eiecit convicia, licet rex è specula quadam dextram porrigeret, & polliceretur veniam. *Ioseph. l. 14. cap. 27.*

L. ANTONIUS consul M. Antonii Triumviri frater, ab Augusto Perusiam obsecus, in eas commeatuum angustias deductus est, ut cum in servos, quod alimenti habebat, consumere nollet, è quorum numero propter quædam quotidie nonnulli fame conficiebantur, nead hostes transiret, & Lucii necessitatem detegerent, aut desperatione acti hostes in urbem inducerent, servis carceres implevit, atque illic fame eos confecit. *Fulg. l. 7. cap. 6.*

SUSPICIONI.

HANNIBAL à Petilia Africam classe repens, freto appulsus, dum tam parvo spacio Italiam, Siciliamque inter se divisa non credit, veluti insidiosum cursus rectorum interemit. Postea diligentius inspecta veritate, tunc absolvit, cum ejus innocentie nihil ultra sepulcri honorem dari potuit. Igitur angusti, atque æstuosi maris ex alto tumulo spectatrix statua, tam memoria Pelori, quam Punice temeritatis, ultra, citràque navigantium oculis collocata indicium est. *Valer. Max. l. 9. cap. 8.*

BASILIDIS Dimitronicus, dux militia celebris, malè trada- verat aliquot præfectos tormentorum bellicorum, cum Mofchovitas, tum Germanos: quorum duo cum vellent fuga sibi consulere, capti sunt à viarum custodibus in finibus Lituaniæ, deductique ad duces, in arcem Wolochadam, quæstionibus adhibiti, facti sunt, se missos fuisse in Lituaniam à Basilio.

Pp 3 Itaque

Itaque Magnus dux Basilium ad se accersit ex ipsa Moschovia, A variisque tormentorum generibus affligit iussit. In mediis illis cruciatibus constanti fastus est, se nihil istorum molitum fuisse. At Magnus dux repente iussit adduci equam, oculis captam, & jungi curru, & tum Basilium equam impotus est, eique alligatus. Deinde ambos conuicti iussit rapidissimum fluvium utens hac oratione: Entibi equam egregiam dedi: institueras abire ad regem Poloniae, cum adito. Dux cum suis satellibus in ripa fluminis rei eventum spectabat. Post longam natiacionem caeca equa ripam attigit. At praefectus satellitum regionum, Malvita Scuroto, conto abegit equam à ripa. Tum Magnus dux: O facinus egregium & lepidum. Tandem equa submersa est una cum Basilio. *Alex. Guagn.*

ZELOTYPIÆ VINDICTA Zelotypha.

☞ *Consule Tit. Adulteri pona; quatenus odii conjugalis exempla continet, idem Crudelitatis erga Coniuges, Amositas.*

DIREX Thebana Lycum maritum captum amore Antiope B Nyctei F. intelligens, puellam tauri cervicibus alligavit, suspensis à cornibus tædis ardentibus: ut bos tormento furiosior Antiope ipsam per abrupta, & scopulos tractam discerperet. *Erasm. in Adag.*

CIRCE filia Solis venefica, agrè ferens Scyllam nympham amatam à Glauco Deo marino, fontem (quo illa se lavare consueverat) insecit venenis. Quo factum est, ut Scylla in monstrum marinum sit conversa. *Ovid. 13. Metam.*

MEDEA, cum Jason Creulam, sive Glaucom Corinthiorum regis filiam superinduxisset, liberos, quos ex eo suscepit, nacta: sponza verò coronam naphtha illam misit. Quam cum imprudens illa capiti imposuisset, & propius ad ignes factos accessisset, à flamma correpta, se simul, & regiam totam in, quam confugerat, combussit.

POLYZO uxor Thepolemi, postquam Helenam omnium formosissimam, qua post mortem Menelai à Megapentho, & Nicocrato filiis Orestis fugata erat, in Rhodo hospicio suscepisset, eam ob viri zelotypiam in arboe suspendi iussit. *Pauf. in Lacon.*

CORTIS rex Thracum zelotypus uxorem propriam à pudendis incipiens disiecit. *Athen. 1. 12. cap. 14.*

CLYTHEMNESTRA interfecit Cassandram pellicem unam cum ipso Agamemnone. *Athen. 1. 13. cap. 1.*

Phenicis Mater, Amyntoris mariti pellicem non tolerans, filium Phenicem ad eam constituendam hortata est, teste *Homero in Iliade.*

POLEMON Laidem de medio sublatam fuisse inquit à Mulieribus quibuldam in Thessalia, cum à Pausania quodam Thessalo amaretur. Fuit autem occisa lignicis scabellis, ob zelotypiam, in Veneris facello: quamobrem lucus Impiae Veneris postea fuit nuncupatus. *Athen. 1. 13. cap. 20.*

AMESTRIS uxor Xerxis, regi amicum, quod ipsa texerat, grande, varium, & spectatu dignum, donavit. Quo ille amicum, ad Artaxantem, Mafistis fratris filium, sui que filii uxorem se conferit: acque ubi se oblectavit cum ea, iussit à se petere mulierem quae quaque optaret. Mulier intrepidè amicum poposcit. Xerxes reculare primum, veritus Ameltrim, tandem tamen coactus dedit. Ameltris ubi mulierem habere amicum scivit, non in puellam concepit odium, sed in illius matrem, quam huius rei auctorem falso credebat. Observato itaque tempore, in regali convivio, in quo nefas est, orantem non exorare, à Xerxe fratris uxorem impetrat. Quae accitis canonicibus eam exarnificat, mamillas praecidit, casque carnis obicit, praecidit etiam nates, aures, labra, linguam, atque ita exarnificatum domum remisit. *Herod. 1. 9.*

ROXANE Hyrcana ex Alexandro Babylone mortuo prægnans erat. Atque ideo cum à Mecedonibus coleretur, Statyram autem Darii F. Alexandri tidem uxorem amulare: licetris eam commentitius evocavit, & cum fore nocavit, ac cadavera eam in puteum precipitavit, terramque ingessit, conficio, & adiutore Perdicca. *Plut. in Alex.*

DEMETRIUS minor Antigoni F. Macedoniae rex, Ptolemae Aegyptiorum regis filiam Berenycem uxorem duxerat, Ptolemae mortuo, in Arfinoe locum conversus, cum ea stuprum habuit multo post fecit. Milites incestum detestati, in Ptolemae filium furorem converterunt: & in Arfinoes complexu eum confoderunt, à Berenice uxore, ut creditur, immisisti. Audita certe est vox ejus praecipiens, uti matri parceretur. Atque

ita illa domesticum stuprum ultra dicitur. Hinc in matrimonio fortitudo secuta patris iudicium, Magæ Cyrenarum re-

PROPTIO deprehensa plagis miserè affecta. Testatur *ispem lib. 4. Elegiarum.*

HIPPOLYTUS Estensis suo fratri Julio, ob amorem juvenulae, quae illius oculis mirè se delectari dicebat, oculos eius Ferratig anno MDV. curavit. Sed ceteri, & diligenti medicorum cura, abque luminis iactura in locum suum repositi fuerunt. *Guicciard. l. 7.*

LUDOVICI MALANI Flandriae ducis Uxor, Brabantiae reguli F. puellam ex marito gravidam dolis ad se accersivit, & inopinanti nates abscedit. Quae tertio post die praeturo partu gemellos masculos enixa, statim una cum infantibus expiravit circa annum 1383. *Jac. Marchant. de rebus Flandriae.*

FRANC. SFORCIA, occupato Piceno, in amorem puellae, quae inter virgines conjugii suae serviebat, incidit. Quam cum ex gravidam animaverteret, cuidam oppidano eam depondit. At ipso nuptiarum die sponsi domum, quae non procul à Francisci curia aberat, transiens, in arcem raptam est, nec ulterius infelici viro sponza videnda copia fuit. Quod cum Blanca Francisci conjux cognovisset, submissis percussoribus, puellam quamvis diligenter custoditam, interfecit. *Æn. Siva. cap. 39. Europa.*

A V A R T I Æ.

De primis bellorum causis inter Homines præclare *Tibul. lib. 1. Elegia 10.*

Quis fuit, horrendus primus qui protulit enses, Quam serus, ac verè ferreus ille fuit.

Tunc cædes, hominum generi tuæ prelia nata, Tunc breviter diæ mortis aperta via est.

Divitis hoc vitium est auri: nec bella fuerunt, Fugivas ostabat cum scyphus ante dapes.

Non arces, non vallis erat, Jomunæque petebat Securam varias dux grexii inter oves.

ANTIGONUS Judæorum rex, cum Josephum fratrem Herodis regnum invadens, cum sex cohortibus oppressisset, potitus cadaveribus, Josepho caput praecidit, 50. talentis à Pheroa fratre redimendum. Galliarum fuis præfictis deficientes, G factiorem Herodis in lacum demersam necaverunt. At non multo post, commisso ad Hierichuntum prælio, Herodes victor, Pappi ducis caput Pheroa fratri militi, in ulcione fratris Josephi, qui à Pappo fuerat interfectus. *Joseph. 1. 14. c. 27.*

C. GRACCHI caput septimulejus amputatum Coss. Oppimio obtulit fraudem crudelitati addens, in suo plumbo, ut auro repensum plus lucri afferret. *Plut. in Graccho.*

Victo Perseo, & subacta Macedonia, Senatufconsulto mandatum L. Paulo Coss. erat, ut militibus, quorum opera in pugna usus fuerat adversus Perseum, prædam illius regionis oppidorum concederet. Ergo ut omnibus simul præter expeditionem ingrueret, evocavit ex singulis oppidis denos principes: quibus denuntiavit, ut quod auri & argenti in privato, & sacris ædibus esset, statim deferret in publicum. Adjunxit, singulis prætextu querendi, & accipiendi auri velut ad hoc ipsum præsidium militum centurionem. Instante die, uno simul, atque eodem momento discurrerunt: ad diripiendos hostes. Ita una hora 150. millia captum humanorum in servitutem abiecit, 70. oppida directæ fuere. Ex tanta clade, atque exilio singulis militibus non plus undem denarii dati.

Omnes autem mortales exhorruerunt belli exitum, in adco H exiguum singulorum emolumentum, & compendium tota unâ discrepta gente. *Plut. in Emili.*

Intersector Cafaris Cassius, Rhodo capta, diutius in eam civitatem consuluit, idque cum in ingressu regem ipsum, & Dominum appellandus respondisset. Neque rex sum, neque Dominus, sed Domini, & regis intersector, & ultor. Itaque Rhodios compulsi, quod quisque privatam auri, & argenti haberet, conferret: unde conlavit ad 8000. talentorum, & publice multavit civitatem quingentis aliis. *Plut. in Bruto.*

TAPIS, rex Hungarorum, an. DCCCLX. cum expedito equitum robore in Italiam, atque adeo in Lombardiam ipsam irrupit, ac nemine resistendi gratia occurrente, impunè hominum, pecudumque prædas agere instituit. Berengarius II. rex legatos de compositione ad eum misit: & cum responsum tulisset, nisi ingenti accepto pecuniam numero, Italia non cessaturum, ejus sibi paratam officium deposcivit. Verum tanta iniquitate eam exortavit, ut Hungarorum dirptioni compat

ipius

ipius exactio fuerit. Nam neque Ecclesias, neque pauperes ultor excepit, atque singulis omnis sexus, atque ætatis hominibus iniquum tributum genui, singulos in caput nummos, impo-

fit, eosque superbe, impotenterque exegit. Cùmque ita infinitam vim pecuniam confectisset, decem, ut ajunt, nummorum modis Hungaro datis, reliquam summam, quae longè major erat, auerit. *Sig. 1. 6. regn. Ludovici.*

Insignem Hispanorum injuriam, atque tyrannidem magno motu & bella, tam ab ipsis inter se, quam ab incolis, in illos exciata, sequuta sunt. Nam à Columbo quidem sanè in Hispaniola, dum is secundus, ex America reversus, apud regem Hispaniarum esset. Rolandus quidam Ximenes, ex plebeo ad magistratus dignitatem evectus, defecit: & ne cogi à Columbis fratribus, aut pro maleficiis puniri, aut in ordinem saltem redigi posset, latronum ducem se constituit, & quidquid ubique commeatu erat, aut opum, id omne per fas, nefasque rapuit. Reverso deinde in Hispaniolam Columbo, adduci nunquam potuit, ut à suscepto furore desisteret, ejus imperium agnoscere: sed Columbo, iussu regis, per Franciscum fratrem suum arguit. Captus ergo, iussu regis, per Franciscum Bovallidum, Columbus fratribus, & in Hispaniam missus: Ximenes à Bovallido, qui non minus, quam ille, gentis Indiarum divitis inhabitat, non difficulter in gratiam receptus est. Itaque conjunctis animis thesauros undequaque corrade, & infelices incolas aurum effodiendum in fodinas detrudere cœperunt. Hinc gens illa, laboris, & servitutis aequè impatiens, conspiratione cum infelice Principibus inita, gravissimam adversus Hispanos rebellionem excitavit. Quam Columbi non sine multo sudore, & sanguine vix tandem repressit. At tertio deinde Columbi in Hispaniam reditu, ab eo Franciscus Porralus, una cum fratre & caravela (navis id genus est qua vehebatur) defecit, & pertracto in suam sententiam potiore militum numero, Hispaniola incolis, ad quos cursu se receperat, ut iterum civilitatem inter Hispanos advenas primò, velut colodaplum hominum genus, magna cum veneratione susceperat, & malis magni precii numeribus ponte adfecerat: eorum tum avaritia, tum injuriis irritati (verberibus enim ad margaritarum piscationem quotidie cogebantur) conjura-

tionem facta, in illos ex improviso impetum dederunt, & occidit plerisque, tam religiosis quam cætris, reliquos in fugam coniecerunt. Hanc suorum injuriam vindicatum missus postmodum Ocampius, captos ex insidiis Cumanenses, è sublimi navis antena, ut reliquis terrorem incurreret, suspendit: ac mox ad Cumanenses ex Cubagua reversus, quo se receperat, ter eos claudibus affecit, ut intercessionis metu pacem poscere cogerentur. His rebus gestis, Ocampius præda onustus cum parte copiarum in Hispaniolam discessit. Miles interim in prædio relictus, partim libidine, partim margaritarum inexpugnabili cupiditate, partim etiam mutui de præda difensionibus recens subactam Cumanensium provinciam fibi infestam reddidit. Cumanenses hac recuperandæ libertatis occasione illecti, & novis injuriis molestissimorum hospitum ad iracundiam provocati, consentientes animis, dispersos, & recentis victoriæ factu nihil hostile timentes, oppresserunt, & pene universos deleverunt. Ac tanto quidem furore in devictos lævierunt, ut extremam quoque rebus Christianorum omnibus, non solum profanis, verum etiam sanctis, templis inquam, monasteriis, sanctæque pupelle Christi, vilitatem, magno cum Christiani nominis opprobrio, inferrent. Ex hac fecunda rebellionem, quam Hispanus miles procuraverat, natum deinde bellum: quod cum eis Jacobus Castilius crudelissimum gessit, omneque Cumanum nomen propè delevit. Nam eum per 40. dies continuos gravissimis claudibus eos affecit, & semper victos ad deditionem compulset, 70. gentis Cumanæ proceres, tanquam conjurationis auctores, suspendi iussit. Reliqui partim fuga in vastissimas sylvas abdiderunt, ut ab Hispanis tui essent: partim capti, & in miserabilem servitutem abrepti sunt. Sic evenit, ut per 1000. miliaria vis ulli incolæ, paucis, iisque tenuibus exceptis, reperti sint, qui antequam Hispanorum naves ad eas oras adpulissent, erant frequentissimi Simandoca, Testuæ vallis Dominus in Petruviana regione, Gondifalvo Ximeno jurecoco Smaragdorum fodinam, tanquam rem inutilem, cuique falsis unius patinam præferre consueverat, volens & lubens ostendit: tum ut peregrine gentis auream illam, & gemmatam sicuti semel, ut putabat, expleret: tum ut hæc ratione ditentem suam ab exterorum incurfione exoneraret. Sed cum longè fecit eventum omnia, & præter expectationem, ca-

L. B. Theat. vit. Human. Tom. II.

tervatim undique concurrentibus novis hospibus subditos intolerandis injuriis affici quotidie videret, nec avertere posset: B desperata victoria, quam armis aliquoties frustra advecterat, execratoque nomine Christianiano, vulgus utriusque sexus passim in sylvis vitam infelicem voluntario suspensio abruptit. *Jean. Metell. in epist. Ofor. præfata.*

Lutetia dulciter Pistor è suspensorum carne faciens arto-creata, vivus crematus est, domus eversa, & interdictum, nec edificaretur denuò. Sic locus perditioni in leucularum vico delectus mansit. *Bodinus 1. 4. Dæmon. cap. 5.*

A M B I T I O N I.

Populus Rom. Mumium competitorum Saturnini, novem jam creatis tribunis, unoque loco candidatis duobus restante vi prius in ades privatas compulsi: extractum deinde interemit, ut eade integerrimi civis facultas adipiscendæ potestatis ceterimo civi daretur. *Val. 1. 9. cap. 7.*

ATTILA, Hunnorum rex, Bledam fratrem, ut solus imperio potiretur, vita per insidias exiit: ad se summam rei Hunnicæ transtulit, ac populos, qui ei parebant, Imperio obedite suo coegit. Itaque ut opes, ac potentiam auir, sic adversus homines superbiam, immanitatem, ac diram quandam acerbitatem odii incitavit. *Sig. 1. 13. Imp. occid.*

Italici studio libertatis contra Imp. Germanos studio honoris inter se crudeliff. bella gesserunt. Nam tum Pontificis partes sevebantur contra Fridericum I. ut jugum Imperatoris excufferint, sic in mutua viscera horrendum in modum lævere cœperunt. *Sig. 1. 12. 13. 14. 15. reg. Ital.*

CINCTUS, atque Leo Frangepanus, quibuscum pop. Rom. magna pars sentiebat, indignati, quod alteri eorum Pontificia fors non contigisset: conclave ingressi, calcibus, pugnisque in Gelasium II. lævierunt: ac calcibus insuper, quibus calcæati erant, dilaniatum, per conclave traxerunt, ita ut penè exanimem relinquerent, Cardinalium perloque verberibus affectos spoliaverunt. *Fulg. in Epist. 1. 9. cap. 7.*

MALABARES Indi nobiles, si vir ignobilis eos attingit, nobilitatem contaminari, genisque pollui censent: & tam insignem injuriam, illata eade miseris hominibus, qui in eos inciderunt, ulciscuntur. Idcirco qui nobiles non sunt, quoties iter faciunt, voces edere coguntur. Nobiles verò, cum eos adventare vocibus illorum præsentium, eos delectere de via jubent: & sic fit, ut ignobiles mortis, nobiles maculae sempiternæ periculum depellant. *Ofor. 2. rerum Em.*

E R R A T I D E F E N S I O N I.

DEMOSTHENES Anaxilam quendam Oridem, quo cum ei hospitium erat, correptum pro speculatore torfit, à quo licet esset in quaestione expressum, tulit tamen ad populum, ut xv. viris traderetur. *Plut. in vita Demosth.*

Piso, Proconsul, cum militem in castra sine contubernali revertentem ut cædis illius teum, ad judicium visset mori: quamvis cum sequi, & mox vepturum esse miles exponeret: Centurioni Proconsul mandavit, ut eum damnatum necaret. Cùm jam propè esset, ut plecteretur morte, contubernalis advenit incolumis. Tum Centurio à sententiæ executione superfluo utrumque militem fessit Proconsuli. Hic autem indignè ferens, quod adeo temerè hominem ad mortem damnasset, simul necari iussit, & Centurionem, eò quod non parisset: & H damnatum militem, quod esset damnatus: & militem alterum, quod neci utriusque causam attulisset. *Seneca. 1. de Ira.*

I N V I D I Æ.

Athenienses in Æginae tremeum miserant, ad repetendas quadam statuas Epidauris ablatis. Æginae Argiorum opem implorarunt: qui exercitum Atheniensium ad intercessionem acciderunt, unico tantum superfluo. Is cum Athenas se recepisset, clademque renunciasset, Uxores eorum, indignè ferentes unum ex omnibus esse reducem, hominem prehenderunt, ac fibulas vestimento: um pupugerunt, percontantes singulas. Ubi suus vis esset. *Herod. 1. 5.*

C. CÆSAR Ateguam oppugnabat in Hispania, bello civili. Qui Ateguæ erant praesidio, deditionem facturi in castra mittunt, qui sibi salutem postularent. Sed cum oppidanis tantum ignofci diceretur, Pompejani desperatione adacti, Ateguenses hospites suos jugulant, jugulatos è muris deiciunt. Multi oppidanorum per hunc modum perire: illi, credo, qui rem ad Cæsarem trahere nisi sunt. *Sab. 1. 7. Ann. 6.*

Pp 4

CLER-

CLEARCHUS Lacedaemonius exploratum habens, Thracas omnia victui necessaria in montes comportasse, una quoque ope sustentari, quod crederent eum commeatu inopia recessurum: per id tempus, quo legato eorum venturo opinabatur, aliquem ex captivis in conspectu iussit occidi, & membratim tanquam alimenti causa in contubernia distribui. Thracas nihil non facturum perseverantia causa eum credentes, qui tam detestabiles epulas sustinuisset experiri, in dedicationem venerunt. *Front. lib. 3. cap. 5. & Polyaen. lib. 2.*

P. MAGIUS Chilo M. Marcellum, cui a Caesare venia data reditus decretus erat, sola ut videtur invidentia, illius virtuti datum, quod non sibi, Athenis post familiarem cenam pugione interfecit: eodem statim erga semetipsum usus. *Cic. in Epist.*

ZELO RELIGIOSO.

GREGORIUS Magnus, antequam Pontifex Rom. fieret, Abbas fuit: eamque regulam suis tradidit, ne quippiam proprium possiderent. Accidit, ut Justus medicus, sed monachus, in mortis agone tres aurores se occultasse diceret. Gregorius eum excommunicavit quamvis penitentem, mortuum in sterquilino condidit, inquam: Pecunia tua tecum sit in perditionem, *lib. 4. Dialoq.*

BGENERAUDUS ad D. Remigio Episcopus Laudunensis creatus, uxorem quidem repudiaverat, sed ipse tamen concubitu interdum utebatur, ita ut eam semel, atque iterum impregnaret. Ob quam rem Remigius eum per septimum integrum penitentiam agere voluit. Divinitus tamen admonitus, cum Ecclesiae suae resistit. *Himerius in vita Remigii.*

Senex quidam in Aegypto, ut refert Joannes Cassianus, cum monachum adolentem in confessione audisset libidinis stimulis urgeti: immoderata reprehensione propè ad desperationem compulsi. Sed mox ipse iusto Dei iudicio eadem tentatione inquietari coepit. Apollo Abbas, juvenem, cum tristitia causam didicisset, blandè consolatus est, docens non esse malum fœda cogitatione impugari, sed vinci. Senem verò vagum, profugumque ad se vocans, ut rediret admonuit, & iam suam expertus imbecillitatem, alienæ miseret diceret, non irasci. Post hæc illos precatum, tentationem oratione abegit. *Marul. lib. 4. cap. 11.*

SUPERSTITIONI.

CTauri Scythiarum populi, amputatum quique caput hostis domum reportat, fuit suffixum admodum sublime supra tellura statuit, & plerumque supra fumarium. Dicunt enim, eos totius domus esse custodes. *Herod. 1.4.*

ALEXANDER, mortuo Hephestione, ad luctus elevationem bellum adhibuit, ac sic ad venerationem hominem egressus, Cæsarum gentem excidit, omnemque ad internecionem delavit. Ea Hephestionis parentatio dicta. *Plut. in Alex.*

CRUDELITAS CONSIDERATA RESPECTU ACCIDENTIUM. Ipsi felicitatis USUS.

Sic inservit, atque ministrat Timiditati, Libidini, Avaritiae, Ambitioni, Injustitiae. Ex procedentibus, ubi de Confilio crudelitatis egimus, exempla hæc transferantur.

FRUCTUS. CRUDELITATIS FRUCTUS BONUS.

DCum ICEYES Leontinorum tyrannus, obfidens arcem Syracusanam, duos milites externos ad interficiendum per insidias Timoleonem ducem clam misisset Adranum, & ille tum forte sacrificaret: gladii hic sub pallio succinchi in templum concesserunt, immisitque circumstantibus, aram sensim moverunt propius. Ibi Leontinus quidam alterum eorum gladio secundum caput vulnerat. Quo prolabente, nec percussor restitit, nec socius faucibus: sed ille gladium tenens adrupem quandam profugit editam: alter ara apprehensa indicum totius rei professus, fidem dari sibi petit. Qua data, indicavit, se, & illum, qui fuerat occisus, ad ipsum interficiendum missos. Interea illum a rupe alii retraxerunt, vociferantem nihil commertum se, jure occiso illo homine, patri parentisque defuncto, quem prius in Leontinis interemerat ille: testetur se corona nonnullos civavit. Corinthi huic homini præmium decem mnas donaverunt, quod Deo Timo-

leonis tutelari iustam iram suam commodasset, nec ante inveteratam simulatam effudisset, verum cum privata causa sua fortuna remississet ad illius salutem. *Plut.*

EUMENES ad Perdica missus in Cappadociam, Craterum, & Neopolemum magna strage superavit. Perdica seditione militari calo in Aegypto, Macedones Crateri, quem post Alexandrum maxime amaverant, mortem indignissime ferentes Eumenem capitis damnarunt, & Antigonum cum Antipatro duce contra eum delegerunt. Cum aliquando reperti in castris Eumenis fuissent libelli, quos duces hostium abiiciendos passim curaverant, centum talenta, & honestum ordinem proponentes ei, qui Eumenem interfecisset, contrarium plane ejus quod illi sperabant, evenit. Nam Macedones qui cum Eumene erant, exarere graviter, decreveruntque, ut ex præstantissimis mille essent assidue corporis ejus custodes, stationeque, & excubiis vicissim agerent. *Plut. in Eumene.*

Q. FLAVIUS ad C. Valerio ad capud populum reus actus, cum quatuordecim tribuum suffragis damnatus esset, proclamavit se innocentem opprimi. Cui Valerius æquè clara voce respondit: nihil sua interesse nocens ne, in innocens periret, dummodo periret. Qua violentia dicti reliquis tribus adversario donavit. Abjecerat inimicum: eundem, dum pro certo perfundatum credidit, crexit, victoriamque in ipsa victoria perdidit. *Val. 1.8. cap. 11.*

MALUS. PUTA. Clades bellica.

AEGESILAS rex contra Thebanos belli suscipiendi auctor fuerat. Cum crebro terra prodigia essent facta, & Prothous Lacon huic expeditioni adversaretur: non remisit Agesilaus tamen, sed ut bellum decerneretur, effecit: sperans, cum ipse universam haberet immunitatem, & liberam Græciam, excedere autem exempti Thebani essent, locum expetendi ab iis pœnas esse. Bellum illud plus ira consultrice fuisse, quam ratione susceptum, temporum articuli indicant. Siquidem die quarta decima mensis Scythophorionis pactum Lacedaemone fœdus est: Hecatombonis quinta, diem intervallo xx. apud Leuctra cæsi sunt, ubi mille Lacedaemonii cecidere, & rex Cleombrotus, circaeum cum Spartiarum fortissimi quique. *Plut.*

M. ATILLIUS Regulus, cum nulla erga Carthaginenses ad extremum redactos misericordia moveretur, pacemque suppliciter petentibus negaret, mox ipse eò redactus est, ut eadem illa suppliciter à Carthaginensibus jam victus, & captus, absequere venia petere cogeretur. *Polybius 1.1. Hist.*

AMALASUNTA Gotherum regina in Italia, mortuo filio Atalarico, Theodahato amicum nupsit. Is veteris injuriam memor, quod ab illa ob expilatam Heturiam, cui à Theoderico rege præfectus fuerat, verbis severe castigatus fuisset, vel etiam utulosus regnaret, Amalasantam in insulam lacus Volturnensium relegavit: ibique ab eorum liberis, quos illa malos filii suosores neci tradiderat, occidi permisit. *Amilius lib. 1. Hanc injuriam vindicaturus Justinianus, & simul quoque à Gotherum tyrannide liberaturus Italiam, bellum suscepit, quod annis 18. continuis duravit, victoribus tandem Romanis, duce Belisario primùm, inde etiam Narsete. Blondus Decadis lib. 3.*

HIRDIGISLEUS Teuto, amore ardens Signes, Sigarii Danorum regis filia, ingentibus malis Daniam, & Sveciam implicavit, cum comperisset sibi à regia puella præserti Hachonem, vel Hagbartum, Amundi regis filium. Bovesium enim quem Hadam muneribus corripuit, ut fœdus, quod Sigarii filii cum Hagbarto, & fratibus ejus pepigerant, dissolveret. Cujus perfuasionibus regii juvenes induciti, Danos contra Svecos navali prælio armarunt. *Joan. Magn. 1.7. cap. 5. & 1.7. seq.*

Defectio.

Vandalis imperabant Theodericus marchio Brandenburgensis, & dux Saxonie Bernardus: ille quidem orientabilis, hic occidentalibus, quorum ignavia nefcio, an improbitas, coegit Vandalos fieri Christiane fidei desertores. Rudes enim in Christi fide populos, quos optimi quondam principes cum summa lenitate foverant, tanta avaricia & crudelitate oppresere, ut excusso tandem ferventis iugo, libertatem suam armis defendere cogerentur. Ductu proinde Miltivoi, qui promissam sibi à Bernardo duce nepem diffusu Theoderici non dari graviter ferebat, Vandali, qui supra 70. annos Christum lucebant, ad paganismum rediere. *Crantz. lib. 2. Vandal. cap. 42. Cædes.*

Cædes.

ATHESEUS in Isthmo Sinin Pterocamptem (sic dictum, quod duas flexas pinus, atque utriusque alligato hominis brachio sursum dimitens, dilaceraret) quo modo multos ille peremerat, eodem eum suffulit. *Plut. in Theseo.*

Expugnata à Manuele Commeno Græcorum Imp. Pannonia urbe Zeugmino, Pannonius quidam captivus, pileo, & Antipatro habitu, more patri ornatus, & præterite Militæ Græco occiditur. Is cum intersecti pileo capiti imposto pergeret, vindicta tacito pede illum consequta, effecit, ut ab alio sequente Romano, pro captivo Pannonio jugularctur: dignam ultionem factis suis præmium consequta. *Nicias 1.4. Joannes Maria, Dux Mediolanensis. P. Vid. Tit. de Tyrann.*

Condemnatio.

QPLEMIENIS proprætor à P. Scip. Loeris relictus, multo crudelius, quam Penni Loerensis vxore adortus. In ipsum Loerentium corpora, in liberos, in conjuges, infandæ contumelie editæ, ne à sacris quidem Proserpine thesauris temperatum. Romani ipsi, qui in præsidio erant, seditione agitati, media vix inter se armis demerunt: violatque est Pleminius, atque, & auribus fere defectis, semianimis à militibus est relictus. Ad quam seditionem comprimendam Scipio Locros profectus, cognita causa, Pleminium absoluit, tribunusque ei tradidit, qui cum ipso in urbe hostiliter confixerant, ut eos sub custodia Romam mitteret. Ille recentis injuriæ impatiens, post Scipionis digestum de deditis crudeliter necavit, atque insensatos projecit: pari crudelitate in Loerentium Principes ipsi, qui ad Scipionem de sua injuria questum ivisse dicebantur. Decem Loerentium legati obstiti iniquitate, & fordibus, ramosque olivarum, Græcorum ritu, manibus habentes, ad consulum conspectu (qui forte in comitio sedebant) cum flexibili lamentatione humi procubuerunt, Loerenses se esse dixerunt, ca à Pleminio, & Romanis militibus passus, quæ ne Carthaginenses quidem pari Rom. Pop. velit. Legati Locros missi ad causam cognoscendam, Pleminium cum xxx. aliis sacrilegii, & sceleris convictus damnatque, Romam ad supplicium est missus, ubi prius vix decessit, quam populi fit iudicio damnatus. *Sab. 1.5. Eun. 5.*

Mors.

Obfides dederant Leodii Carolo Burgundo trecentos nungam violandæ pacis. At vetò violant, Contaus ergo, prætermorem, & ingenium, magnus alioquin vir necandus esse acriter contendebat. Ex nostris ergo quidam ad me, ait Cominens: Vides, inquit, Contaus, licet ætate sit gravis, firmadhuc esse valetudine: sed ausum affirmare: quandoquidem adeo crudeliter sententiam dixit, intra annum esse mortuum. Atque ita accidit. *2. Hist.*

Panam crudelitatis require in loco de Pana, Puntatione, particulari Titulo.

* APOPTHHEGMATA.

TIMON, cum Alcibiadem adhuc puerum obviâ habuisset, & deofculatus ei plurimum blandiretur, rogantibus quibusdam, quæ insuetarum blanditiarum causa esset? Respondit, amare eum puerum, quod præviderit ipsum quandoque Atheniensibus magnorum malorum causam fore, quæ sola fructuatur. Etenim propter immanem naturam id ei placebat, quod alii jure omnes abominabantur. *Fulg. 1.9. cap. 11.*

ALEXANDER PHEREUS tyrannus maxime truculentus, fæuque esse videbatur, Theodoro vetò tragico Poeta cum acri animorum affectu, & commiseratione Ætopem agente, lachrymas profudit, surgensque de theatro recessit. Verum purgans, & excusans se apud Theodorum, affirmavit se non ideocò abuisse, quod illum aut aspernari, aut contumelia afficere voluisset: sed quod puduisset ipsum histionem incommo- dis, & affectionibus misericordiam videri, suis verò civibus, & subditis non item. *Elion. 1.14. de Var. hist.*

Uxor Hannibaliscælerata, atque atrox nimis uxor, insecta humani sanguinis fossa, pulchrum in ea esse spectaculum dixit. *Fulg. 1.9. cap. 11.*

C. FIMBRIA procurator, ut Scævola in funere C. Marii jugularctur, quem ut cognovit ex vulnere recreatum, apud populum deserte instituit. Rogantibus quid optimo, innocentif-

si quoque viro esset obiecturus: Obiciam, inquit, quod parcius corpore telum recepit: quasi hoc ipsum crimen esset, non E perisille. *Brut. 1.2. cap. 9.*

Cum Syllana crudelitas magna licentia faveret in capita civium (nam occisi feruntur supra novem millia) perculsibus liberè per urbem vagantibus, ac cæteris metu attonitis. Qu. Catulus palam ausus est dicere Syllæ: Cum quibus tandem victuri sumus, si in bello armatos, in pace inermes occidimus. *Eurrop.*

SYLLA, septem millia Romanorum occidi iussit, ac cum in vicino ad zdem Bellonæ sedens exaudisset exclamacionem tot millium sub gladio gementium, exterrito (snatu): Hoc agamus, inquit, P. C. fediciosi pauculi meo jussu occiduntur. *Brut. 1.2. cap. 9. ex Plut.*

P. TELESINUS, cum in eo bello, quod Sylla contra patriam gessit magno Reip. Rom. detrimento ad portam Collinam parum prospere pugnasset, ac vociferaretur, eruendam, delendamque urbem, adiecit: Etiam nunquam defuturos Italica libertatis lupos, nisi sylvæ, in quam refugeret forelent, penitus esset excisa. *Pellius Patavicus, 1.9. Cæp. in Consulib.*

L. CATILINA, obicienti Ciceroni, incendium à se excitatum: Sentio quidem (ait) verum si aqua illud non potero, F ruina extingquam. *Brut. 1.2. cap. 9.*

AUGUSTUS Cæs. audiens inter pueros, quos in Syria Herodes, crudelissimus Judæorum Rex, interfici mandaverat, filium quoque ejus interfecit, dixisse fertur: Se malle suum, quam filium Herodis esse. Inter Judæos enim cum versaretur, quàm filium prohibita abstinerebat. *Macrob. 1.2. cap. 4. Sat.*

Idem conatus apud Vedium Pollionem, cum puer fessisset sortituro vas crystallinum, & jussus fuisset oculis rapi. ac murenis obici, ac ille ad Cæsaris pedes confugisset, permotus lacrymis, & novitate crudelitatis, & puerum dimitti, & crystallina omnia ante se frangi iussit, & compleri piscinam. Amicum autem graviter increpavit: Econvivio, inquam, rapi homines imperas, & novi generis pœna lacerari? Si calix tuus fractus est, viscera hominis distrahentur? Tantumne tibi placebit, ut aliquem duci jubeas, ubi Cæsar est? *Ex Suet. 1.9. Sen.*

THEODORUS GADARICUS, Tiberii Cæsaris in Rhetoricis præceptor, animadvertens in puero sanguinariarum ingenium sub specie lenitatis, & clementie latians, subinde inter oburgandum appellabat illum lutum sanguine maceratum. Ab initio quippe sui imperii miram lenitatem præ se tulit, sed in progressu ad immanem crudelitatem prolapsus est. *Ut Suet. testis est in ejus vita.*

TIBERIUS, cum custodias recognoscens eum quidam rogaret, ut supplicium maturaret, respondit: Nondum reddi tecum in gratiam. Humanitatis officium esse putavit, si damnatum cito occidisset. *Suet.*

Idem cum Caligula imperium reliquisse perhiberetur, quod scelus suorum memoriam majoribus sceleribus obruiturum eum sperabat: usurpabat autem illam vocem frequentius, me mortuo terra igni misceatur. *Dion. Nicias in vita.*

NERO post multa nefanda cum imperium se vivo delere liberaret, Priamum felicem prædicabat, quod patriam cum imperio perditam vidisset. *Xiphil. in Nerone.*

Idem in quodam colloquio, cum nonnemo illum profertee verficulum.

Me mortuo, terra misceatur incendio.

scribit. Immo etiam me vivo. *Erasm. 1.6. Apophth.*

Columnis statuarum ejusdem adscriptum erat, Galli cantando me excitant. Indignè tolerat Galliarum defectionem: ideoque omnes Gallos Romæ agentes trucidare decreverat. & H Provinciam exercitui tradere diripiendam. *Suet.*

AGRIPPINA, cum jussu Neronis occideretur, ac Centurio fectum in eam stringeret, videretur ostendens, clamabat: Hunc percutit, hic est ferro fodiendus, qui portentum illud genuit. *Suet.*

VESTINUS consul, cum eodem die omnia munia consularia obisset, è convivio repente ad supplicium raptus est. Convivere nihil aliud, quam exitum expectabant. Horum pavorem irridens Nero, dixit, illum satis supplicii luisse pro epulis consularibus. Dicas hoc à clemente dictum, si cætera Neronis facinora spectes. *Suet. in Nerone.*

CALIGULA, ut alia omni in re, ita verbis quoque sceleratus fuit, peraspe repetens: Oderint, dum metuant. Oprabat etiam, populum Rom. unam habere tantum cervicem, ut uno ictu omnes interficere simul posset. *Fulg. 1.3. cap. 11. ex Suet.*

Idem: Vir quidam pratorius valetudinis causa fecisset in Anticyram, petito à Caligula Cæsare comeatu. Is eum lepius

fepius pereret prorogari commatum, mandavit interfici, & adiecit, necessariam esse sanguinis missionem, cui tam diu non profuisset helleborum. Solent enim medici in morbis validioribus venarum incisione uti. Et in Anticyram navigant, quibus opus erat purgatione, Lib. 6. Apophi.

Idem, cum destinasset interficere fratrem suum, eumque suspicatur sese medicamentis pramunire, ita locutus est: Antidotum adversis Casarem? Timebat ille venenum, quasi Casar non posset alio quovis modo trucidare, quem vellet extinguere. Erasmi. Lib. 6. Apophi.

VITELIUS, postquam occisum Othonem in Campo Bebrici cognovit, eoque venisset, abhorrentibus quibusdam eadaverum tabem, detestabili voce confirmare ausus est. Optime olere occisum hostem, & melius civem. Sed hic tandem religius post tergum manibus, injecto cervicibus laqueo, veste discissa feminudus in forum tractus est inter ludibria, per totum viae sacrae spacium, reducta coma, ceu noxi solent, quibusdam etiam ceeno, stercoreque inceffentibus. Tandem apud Gemonias minutissimis ictibus excarnificatus, confectusque est, indeque unco in Tyberim tractus. Bras. lib. 1. cap. 9. Fulg. 1. g. cap. 1. ex Tacho.

* CRUX. CRUCIFIXI.

FINIS, SUPPLICIUM, TRIUMPHUS, Utus, Virtus, Cultus.

AC PRIMUM.

NOMEN, ET ETYMOLOGIA.

OXIFA Crux à Latinis sic appellata est in duplici significacione, vel enim largè sumitur, ut denotet quodvis supplicium, quo affligimur, aut cruciamur: vel proprie, pro instrumento, quo homines in ligno morte afficiant: ita fortassis dictum à nimia cruciatus acerbitate: quod nempe, ut scribit D. Aug. Tract. 6. in Joan. cap. 8. in eo clavis confixi, morte producta necantur: veteri nomine Latini Gabalum dixerunt, ut constat apud Varronem. Item infelicem arborem, stipitem infamem, &c. ut ex Livio, Cicerone, & aliis colligitur.

Denique Partibulum appellatur Tacitus, Plautus, Salustius. Crucem autem à Graeco, quod est ferre, pulsare, dictam voluit.

FORMA, SIVE FIGURÆ VARIE.

Varias Crucis figuras hominum crudelitas invenit, & ad hanc divisionem reduci possunt: ut scilicet alie dicantur simplices, alie compositae.

Simplices Cruces uno simplici, & erecto ligno constabant. Harum usus antiquior fuit. Erantque duplices: nam alie ad affixionem, cum homo illis affigebatur, ligatis manibus, & d. crucibus, vel etiam clavis: Alie ad infixionem serviebant. Erantque pali erecti, acuti, & per obsecra hominis violenti adacti, per dorsum spinam, ad extremum per os penetrantes: quorum adhuc usus apud Turcas.

AFFIXIONIS EXEMPLA.

TIBERIUS Imp. Africam Proconsulari Imperio obtinens, maleficos Saturni Sacerdotes, qui pueros immani illi Idolo sacrificabant, iussit arboribus affigi: ejusque meminit Tert. in Apol. contra Gentes cap. 9. & Laëant. Firmin. Divin. Inst. lib. 1. cap. 21.

Etiam Martyres plurimos arboribus pro Crucibus affixos constat. Inter quos primas fidi vindicat Paphnucius, qui dum in Aegypto remotam ad hominibus vitam ageret, & intellexisset multos Christianos quotidie ob fidei confessionem carceribus mancipari, divino Spiritu concitatus, coram Praefide se Christianum professus, catenis vinculis, & equuleo diu tortus: ac tandem Imp. Diocletiano transmissus, palmæ arbori configitur. Martyrol. Roman. 24. Septem.

S. PAVUS Martyr etiam ad arborem alligatus, eam ex sterili reddidit fructuosam. Idem Martyrol. 16. Martii. Agungue E de illo Graeci in Menologio.

INFIXIONIS EXEMPLA.

Troculentissimum hoc supplicii genus, quo homines velut in veribus, stipitiibus infixos morte extinguendos, & putredine absumendos relinquunt, veteres nonnunquam adhibebant, ut colligere est apud Sen. in libello de consol. ad Marcium. Atque constat ex Carmine Meccenatus per eundem allegato.

Vita dum superest, bene est.

Hanc mihi, vel acutam,

Si das, sustineo Crucem.

Familiae id hodie est apud Turcas, ut hoc supplicio in proditores potissimum advertant, & dicitur apud Italos impalare.

BLADUS DRACULA ut sibi stabilem faceret Moldaviae principatum, fertur occidisse viginti hominum millia, coque tam impubes, quam adultos palis suffixisse. Obalecondylas lib. 9.

Anno Dom. M. D. XCVII. Maximiliano Austriae Archiduce in Turcas bellum movente, & Pappam inferioris Hungariae arcem, & oppidum munitionum occupante, comprehensi in illa septem Bribegi (ita proditores, & exploratores appellant) qui usitato Hungaris supplicio, omnes palis transfixi, vitam inter mille cruciatus effuderunt. Ex tom. 6. Civit. orb. terrar.

CRUX COMPOSITA.

Crux Composita est, quae manibus contrahetur, idque ex duplici ligno, ita ut brachia in altero extendantur. Harum etiam non una erat forma.

Alia erat Decussata, quae compacta erat ad modum litterae X, alia Commissa ex ligno erecto, & longo, cui brevis transversum in ipso capite affixum erat, sic tamen ut nihil eminere ex primo illo erecto: referebatque figuram litterae T.

Tertia Immissa dicebatur, formata ex ligno erecto, & transverso: sic tamen ut ex erecto pars aliqua superemineret, haberetque velut quaternos fines.

COMPOSITAE CRUCIS FIGURÆ, sive Typi.

Crucis Decussatae ab antiquo verbo Decussio, hoc est in duas partes dividio, typum expressisse videtur Jacob Patriarcha, benedicens filiis Joseph: nam ut primogeniti iura transferret in Ephraim, qui secundo loco genitus erat, brachia sua in Crucis figuram conformavit, dextramque super caput ejus, qui ad sinistram stabat, extendit. De quo ita Hieron. in cap. 31. Jer. Sed in mysterio Crucis decussatis manibus, qui stabat ad sinistram Jacob, dextera manus suscepit benedictionem. Gen. cap. 48.

Crucis Commissae typus fuit littera Tau apud Ezechielem, quae signari voluit frontes salvandorum Deus, ut ita forent iusta vindictae evadent: quod tum Ezechielis est ostentum, cum sex illos homines videret misos ad interficiendum populum Jerololymitanum. Ezech. cap. 9. & dicit Tertull. lib. 3. ad Marcion. cap. 22. Ipsa littera Graecorum Tau, & nostra T. species est Crucis.

Fortassis huc etiam respexit Deus, quando iussit fores, sive postes domorum obfirmari sanguine Agni, quem Hebraei immolaverant. Exod. 12.

Crucis Immissae imaginem habemus in aeneo serpente à Moyse Dei iussu in deserto erecto, quem qui aspiciant, à H mortibus ignitorum serpentum sanabantur. Num. cap. 12.

Fuit autem hujus figura Crux illa, in qua Dei filius salutem nostram moriendo operatus fuit, superando in ligno eum, qui primos nostros parentes per lignum vicerat. Et constat ex Titulo addito Crucis Commissae, qui fecit Crucem quaternarum extremitatum. Ita Arnoldus Mermannus in suo Tract. de S. Crucis, & Justus Lip. Thom. Bezium, communiter omnes.

Cujus autem materiae in specialia, hoc est, ex quo genere ligni Crux, in qua Salvator noster pependit, fuerit, variant Auctores, dum hi scribunt, Ligna crucis palma, Cedrus, Cupressus, Oliva. Glossa in Clem. de summa Trinit. & in verbo Crucis. Alii ex robore, sive quereu constructam sentiunt cum Goropio, Becano, Gallic. 15. Cujus typum volunt, quod Deus Abraham sub quereu sedenti, tanquam sub Cruce filium Isaac promiserit. Genes. cap. 18. Eadem sententia est S. Cypr. hymno de Paschate.

* CRU-

* CRUCIS SUPPLICIUM

Antiquum, & receptum apud Varias.

Ab ipsius Nini primi Assyriorum Regis temporibus, cujus regni anno XLIII. natus fuit Abraham, hoc supplicium in usum erat: Nam cum ipse comparato exercitu Medeam invasisset, ut illius provincia potiretur, Pharus ejusdem Rex altero exercitu se opposuit, verum commisso praelio, capitur una cum uxore, & septem filiis, & in Crucem Nino jubente agitur. Diod. Sicul. l. 2. Antiq. cap. 1. Sabell. l. 1. Enn. 1.

Jam à temporibus Moysis receptum Crucis supplicium fuit: nam cum Deus Israelitis succederet, quod cum scortis Moabitaram corpora miscuerant, & ex carnibus Idolis immolatis comederant, præcepit Moysi: Tolle cunctos Principes populi, & suspende eos contra solem in patibulis. Numer. cap. 25. Non est tamen compertum, quis illius supplicii auctor fuerit.

Cum quinque Reges Amorri, qui urbem Gabson obfederant, eo quod cum Josue foedus iniisset, à Josue profligati essent, & in speluncam quandam apud Mecedam sese abdiderant, Josue ingentia saxa ad os speluncae advolvi iussit, & eos ibi custodiri: Post delectos hostes reversus, à spelunca eos extrahi, & belli proceribus, ut pedes suos illorum cervicibus imponerent, impetavit. Mox eos in cruce suspendit. Occidente sole demissos in speluncam eandem abiecit, & fauces speluncæ ingentibus saxis oppilari præcepit, quæ etiamnum manent. Jos. cap. 10.

Rex Hajesensis à Josue in cruce actus. Jos. 8. Sauli septem filii à Gabonitis crucifixi, quod eos Saul contra foedus à Josue idem perdidisset. 2. Reg. 21.

Alexand. Jannæus Hircani III. F. Judæorum Rex, victis aliquoties Judæis rebellantibus, tandem potentissimos eorum compulso in Bethoniam oppugnavit, & Hierosolymam captivus abduxit. Ubi epulans cum meretricibus excelso loco ad pecc. iussit suffigi crucibus in conspectu adhuc viventium jugulavit uxores eorum, & liberos, pœnas exigens pro acceptis injuriis. Joseph. l. 12. cap. 21. & 22.

APUD PHILISTEOS, SIVE PALESTINOS.

Cum Philisthai insignem de Judæis victoriam reportassent, in qua Rex Saul cum tribus filiis ceciderant, abscissis regis capitibus, corpora eorum in Cruces egerunt, juxta Bethsanæ Civitatis moenia suspendis armis in templo Astaroth Idoli. Joseph. Antiq. Jud. l. 6. cap. 15.

APUD AEGYPTIOS.

JOSEPH Patriarcha in Aegypto carceribus detento, pincerat, & pistor Pharaonis, juxta somnii interpretationem ut conjectoris veritas probaretur, eodem etiam carcere mancipi liberantur: sic tamen, ut pincerna ad solitum ministerium rediret, pistor vero cruci suffigeretur. Gen. 40.

INARUS Libia Rex cum à Megabaro Persa, quem Artaxerxes Rex cum exercitu miserat, victus, fugatusque esset, eiq; per prodicionem traditus, Crucifixus illius iussu fuit. Thucydides de bello Pelopon. 1. 1.

CLEOMENES Rex Spartanorum post mortem cruci affixus est. Praelio enim victus ab Antigono Macedonum Rege, in Aegypto se receperat apud Ptolemæum: quo vita iuncto, cum apud filium illius in criminis suspensionem venisset, mortemque sibi in carcere conficeretur, Juvenis Ptolemæus pelle nudatum Crucifixum. Bosius l. 1. de Cruce cap. 7.

FOEMINÆ CRUCIFIXÆ

APUD AEGYPTIOS.

Desundo Ptolemæo Juniore, qui parentes, fratremque regnandi causa interfecerat, Agatoclea concubina, propter quam Eurydicem quoque forem suam, & conjugem interfecerat, morte illius diu occultata, & gaza regia directa, Regnum ipsum, in quo quinquennis Regis filius successerat, ut occupare conabatur, quo seclere cognito, populus in eam concitatus, ejus fratrem quem civitati præfecerat, trucidavit, & Agatocleam ipsam, & matrem interceptas, ut Eurydicis Reginae mortem ulciceretur, Crucibus affixit. Justinus lib. 11. cap. 30.

Vide infra Catalogum Crucifixorum causa Religionis.

APUD PERSAS.

Etiam Persis Crux usitata, & frequens. Aman ille superbus, & tumens apud Asuerum Regem, in Crucem quin-

quaginta cubitorum, & quo crux altior, eo magis infame supplicium censetur: quàm Mardochæo præparaverat, suffigitur: omnesque filii ejusdem, qui decem numero erant, pander in Crucem acti sunt. Est. c. 7. 19. 100.

DARIO in Græcos bellante, Histæus Milesius ab Harpago Darii præfecto captus, & cruci affixus fuit. Herodotus. SANDOX Aolis præfectus à Dario cruci affixus est, quod pecunia corruptus iniuste judicasset. Alexander ab Alexan. lib. 3. cap. 5.

ARTAYCTES Persa, Sesti præfectus, ab Atheniensibus, Xanthippo Antiphronis F. Duce, captus, stipiti suffixus est. Herodotus.

SATASPES Persa Thracæspis filius, à Xerxe Rege cruci affixus est, quod Zopyri F. Megabyzi filiam virginem vitiaisset: quodque etiam totam Africam non peragrasset, quod se facturum ad diluendum Ituprum dixerat. Herod.

POLYCRATES Samiorum Principes, qui prospera in omnibus fortuna usus fuerat, ut erat pecuniarum avidissimus, ad Oretem Sardiurum urbis Praefectum se contulit, ea spe delatus, quod Cambylis Persarum Regis gazam sibi dandam existeret. At statim ubi Magnesium appellavit, in cruce actus interit. Val. Max. Strabon. 14. ex Herod. Halicar. F. 1. lib. 3.

LEONIDES Lacedæmoniorum Regem, postquam ad montem Thermopylas pro patria dimicans fortiter occubisset, Xerxes non ferens eum copiarum suarum stragem, qua affectum se videbat in illo certamine, generositatis suæ oblitus, in Cruce suspendi, & caput truncari iussit. Herod. lib. 7.

APUD SCYTHAS, ET SARMATAS.

De CYRO Persarum Rege potentissimo memorat Diod. Sicul. l. 3. Antiq. quod cum prævalido exercitu Scythiam invasset, ut illius Provinciae potiretur imperio, ab illius Provinciae Rege, vel ut alii Amazonum Regina, praelio victus, captus, & in Crucem actus fuerit.

Herod. autem Cyri mortem aliter describit, quod nempe praelio adversis Massagetis victus occubuerit, cujus corpus dum inter caforum cadavera reperiretur, Tomyri Reginae traditum, quæ caput abscisum in utrem humano sanguine repletum dimisit, ut cruore satiaretur, quem in vitam cupide sitiverat. Lib. 2. circa finem.

Strabo l. Geograph. 14. scribit fluvium esse nomine Lethæum, vicinum Libybus Hesperis: huic imminere montem, cui nomen Thorax, in quo, fama est, Daphitam grammaticum cruci suffixum fuisse, quod maledico carmine regesinceffisset. Unde dictum illud manarit in vulgus, ut dicerent, φιδάρτι τῶν Θάρακα, id est, Cave à Thorace. Erasmi in Adag.

APUD GRÆCOS.

XANTIPPUS Atheniensium Dux Artaxatem Xerxis Praetorem, & Aëoliam tyrannum, qui Protefilai templum, & sepulcrum ingentibus thesauris nobile, & opulentum spoliaverat, comprehendit, & pro sublati thesauris redemptionem aliquot talentorum ostentem, in Crucem suffigi iussit, filiumque ante patris viventis adhuc conspectum obrui lapidibus imperavit. Herod. in sua Calliope.

APUD CARTHAGINENSES.

Refert Justin. Olympiam Philippi Macedonis Regis uxorem, & Magni Alexandri matrem indignatam, quod se repudiata, Cleopatram Attali forem duxisset Philippum, in Epyrum se recepisse apud Alexandrum suum fratrem Epyrotarum Regem. At ubi accepit Philippum à Paulania nobilissimo Juvene interfictum, & caesorem in cruce actum, quasi ad mariti funus advolans, prima adventus sui nocte, Paulania in Cruce pendens capiti coronam auream imposuit, quasi gratiam relatura, quod maritum sibi inimicum obruncalescit. Tradit ex Justin. Bosius supra.

Tyrum urbem Phœnicia clariss. inopinata Servorum conspiratio oppressit. Cuncti liberae fortunæ viri ad unum cum virili stirpe periere. Alexander itaque Macedo post longam obfidionem Tyro potitus, nefarie cædis memoriam pertæsus, ac velut antiquæ Tyriorum injuriæ ultor, quicumque bello superflueret, crucibus (servili supplicio) ad unum affixit, Stratonis tantum progenie servata. Sab. l. 9. Enn. 1.

BOMILCAR Amilcaris filius, Pœnorum Dux, veniens in suspensionem Carthaginensium, quod cum Agathocle conspiraret,